

Podpirajte in širite
komunistični tisk

Udeležite se II. festivala „Dela“ ki bo v Dolini 2., 3. in 4. septembra

Nemški militarizem nevarnost za svetovni mir

ZSSR predlaga sklenitev mirovne pogodbe z Nemčijo, ZDA pa od- govarjajo z oboroževanjem

Na svetovni politični pozornici stoje zopet zelo resna vprašanja. Ponovna oživetev nemškega militarizma, reanšističnega pohlepa in pangermanstva postavlja v resno nevarnost celo svetovni mir. Ta nevarnost je tem večja, ker za nemškimi militaristi, revanšisti in pangermanisti stoje imperialistični skrajneži ZDA. Vse to negativno pliva tudi na poskuse reševanja problemov, ki so na svetnem redcu svetovne diplomacije, zlasti še na poskuse reševanja nemškega vprašanja, razorožitve, likvidacije kolonializma in reorganizacije OZN.

Ameriški imperialistični skrajneži so sicer nekoliko menjali svojo prvotno «strategijo», vendar pa se v bistvu njihova politika ne razlikuje mnogo od politike, ki jo je v svoji čas zagovarjal Foster Dulles. Da je tako, nam potrjujejo številna dejanja, do katerih je prišlo po prihodu Kennedyja na oblast. To potrjujejo tudi: zastoj mednarodnih pogajanj, poostritev mednarodne napetosti, pove-

čanje vojne nevarnosti in ojačanje ideološkega fanatizma. Zato so nekatere iluzije, ki so se ustvarile po uveljavitvi «novega kurza» ameriške politike, kaj malo propadle.

V trenutku, ko so novi ameriški vladarji in «teoretiki» izdelovali načrte za «pomoč» nezadostno razvitim državam, so izvedli oboroženi napad na Kubo, katerega je sicer kubansko ljudstvo zmagovito za-

vrnilo. V trenutku, ko so ti ameriški «teoretiki» izjavljali, da bo nova ameriška vlada podpirala samo vlade tistih držav, kjer obstaja demokracija, je šel podpredsednik Johnson na obisk k tiranskim vladam na Formozo, v Južni Vietnam, Južno Korejo, Thailandijo in v Perzijo; Stevenson pa je šel na obisk v nekatere države Latinske Amerike, ki so fevd ameriških monopolov, kar je bilo proti volji tamkajšnjega ljudstva. Oba ameriška državnik sta zagotavljala omenjenim vladam, da jim bo washingtonska vlada brezpogojno pomagala.

V zadnjih časih so ameriški državniki poslali svoje zastopnike tudi v Zahodno Nemčijo in v zahodni del Berlina. Tudi bonnski revanšistični vladniki, ki jo vodijo zagrizeni militaristi in pangermanci ameriški državniki zagotavljajo brezpogojno pomoč.

Toda zakaj so ameriški imperialisti tako vznemirjeni? Česa se tako boje? Kaj jim preprečuje, da bi spoznali obstoječo stvarnost v svetu?

Predvsem jih vznemirjata naraščajoči ugled socialističnih dežel in neprestan razvoj narodno osvobodilnih gibanj v številnih deželah, ki so bile še do nedavnega vključene v kolonialni jarem in osvobodilna gibanja v deželah, ki so še pod kolonialno upravo. Boje se, da se bodo socialistične dežele tako ojačile, da bodo za-

Program

Sobota 2. septembra:

ob 19. uri: otvoritev

ob 20. uri: **kulturno-zabavni spored,**

pri katerem bodo sodelovali:

Dramska skupina z Opčin, ki bo uprizorila Čehovo zabavno enodejanko «SNUBAČ».

Dolinski trio - ter duet Dario in Darko

tržaška komika De Rosè in Carlo Carli.

Nedelja 3. septembra:

ob 14. uri: otvoritev. Sledi koncert združene godbe iz Brega

ob 16. uri: **REVIJA PEVSKIH ZBOROV**

Nastopili bodo zbori iz Boršta, Padrič, Doberdoba, Ricmanj, Saleža in Sv. Križa; skupina iz Podlonej in mladi pevci iz Ponziane.

V nedeljo 3. septembra
ob 18. uri bo

JAVNO ZBOROVANJE

Govorila bosta:

posl. **Vittorio Vidali**

ki bo poročal o svojem obisku na Kubi

in dolinski župan

DUŠAN LOVRIHA

predsedoval bo

MIRKO KAPELJ

glavni urednik «DELA».

Na festivalskem prostoru bosta tudi razstavi slik iz španske državljanske vojne in iz kubanske revolucije ter razstava knjig in komunističnega tiska.

V soboto, nedeljo in ponedeljek **PLES do 24. ure. Igral bo Dolinski orkester**

Za jednjo in pijačo bodo skrbeli dobro založeni kioski

VSTOPNINA 100 LIR - za otroke do 10. leta starosti je vstop brezplačen

Nadaljevanje na 2. strani

Avtonomna tržaška federacija KPI nasprotuje etničnemu popisu prebivalstva

Autonomna tržaška federacija Komunistične partije Italije je zavzela jasno stališče o vprašanju popisa prebivalstva v naši pokrajini po jeziku in narodnosti. Federalni komite je soglasno sprejel resolucijo proti takemu popisu. V tej resoluciji je med drugim poudarjeno:

«Federalni komite je pri obravnavanju vprašanja etničnega štetja prebivalstva vzel v poštev razne sisteme, katere so uporabljali v preteklosti na Tržaškem in drugod. Preučil je tudi sisteme, ki so jih predlagali različni strokovnjaki in predstavniki nekaterih političnih strank. Razpravljal je tudi o značaju in o namenih, ki jih nekateri zasledu-

jejo ter o možnih posledicah rezultatov na zakonodajnem in političnem torišču. Prav tako je razpravljal tudi o vrednosti in verodostojnosti takega popisa v položaju, kakršen obstaja danes na Tržaškem področju. Po dolgi in poglobljeni razpravi se je komite soglasno izrekel proti vsakemu jezikovnemu štetju, upoštevajoč tudi politični in kulturni položaj, ki ga je fašizem povzročil z nasilnim raznarodovanjem in kar se še vedno nadaljuje z različnimi diskriminacijami. Federalni komite se je izrekel tudi proti kateremu koli ukrepu, ki bi delal razlike med državljani, na podlagi narodnostnega popisa, ki bi bilo dvomljivo dokazljive

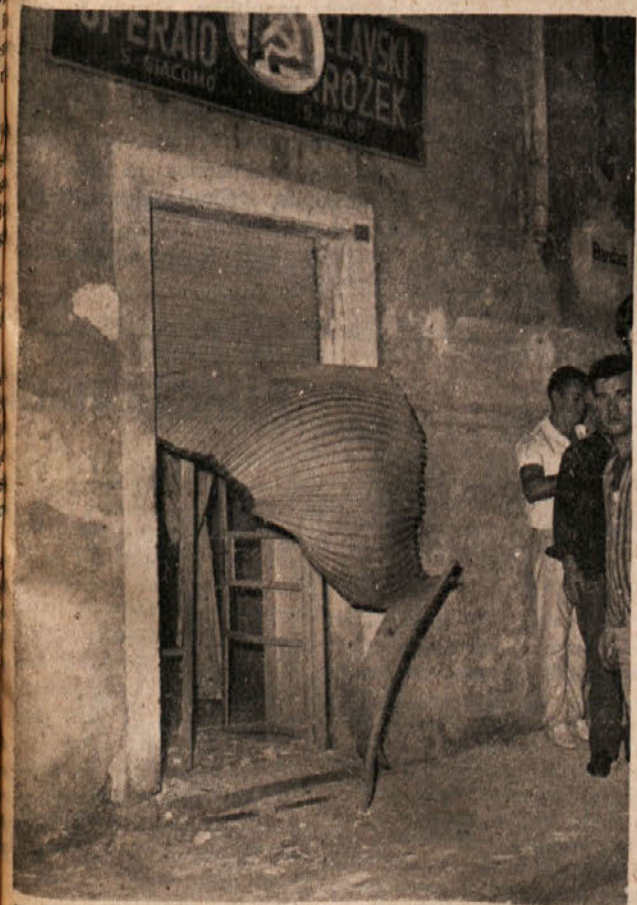
vrednosti. Sklenil je tudi, da bo odločno interveniral, če bi skušali vsiliti tak popis prebivalstva, na kakršnega so namigovali nekateri. Končno je Federalni komite še enkrat poudaril, da bo nadaljeval odločno akcijo za priznanje slovenskega jezika za drugi deželni jezik ter za dejansko pravno in socialno enakopravnost obeh jezikovnih skupin, ki živita v deželi.»

Proti etničnemu štetju prebivalstva so se izrekle tudi PSI, NSZ, krščanski socialni in neodvisni Slovenci, ki so, skupno s komunističnimi slovenskimi izvoljenimi predstavniki, odobrili tozadevno resolucijo.

Od slovenskih političnih združenj so samo tisti, ki sestavljajo takoimenovano «Slovensko listo», to so liparji, za etnično štetje Slovencev. Tudi iz tega je razvidno kako se liparsko združenje udinja demokristjanski stranki.

Vprašanje štetja Slovencev na Tržaškem so sprožili italijanski demokristjani. Njihov list «Il Gazzettino», ki izhaja v Benetkah, je objavil neko anketo o tem vprašanju. Med anketiranci so prvaki italijanskih sredinskih strank in tudi nekateri predstavniki SDZ in slovenskih klerikalcev. Med njimi je bilo tudi nekaj strokovnjakov.

(Nadaljevanje na 2. strani)

V noči med 11. in 12. avgustom so fašistični «neznanci» vrgli bombo na sedež sekcije KPI pri Sv. Jakobu v Trstu. Atentat je bil izvršen po zborovanju, ki ga je omenjena sekcija priredila ob 41. obletnici zgodovinskih šentjakobskih barikad proti fašizmu. To zločinsko dejanje, ki je povzročilo veliko škodo v sedežu sekcije in tudi na okoliških poslopih — a k sreči ni terjalo človeških žrtev — je vsa demokratična javnost ogorčeno obsodila. Šentjakobska sekcija KPI je bila deležna zelo številnih izrazov solidarnosti. Članek o bombnem atentatu objavljamo na 7. strani

Dragi slovenski roditelji!

Novo šolsko leto je pred nami. Priprave nanj so že v polnem teku. V prihodnjih dneh se boste morali tudi Vi odločiti, v katero šolo boste poslali svoje otroke. Ker je ta odločitev velikega pomena za vso življenjsko pot Vaših otrok in ker je obenem velikega pomena tudi za ves bodoči razvoj slovenskega naroda na tem koščku zemlje, smo smatrali za umestno, da Vam pošljemo pričujoče pismo, v upanju, da Vam bo pomagalo pri odločitvi, pred katero se nahajate.

Novo šolsko leto prinaša Slovence na Tržaškem in na Goriškem šolo, ki je dokončno uzakonjena in ki je, torej, z vseh vidikov popolnoma enakopravna italijanski šoli. To je važno dejstvo, ki ga ne moremo prezreti.

Kot veste, si je Komunistična partija že vrsto let vztrajno prizadevala za dosego zakonitve slovenske šole na Tržaškem, Goriškem, v Benečiji in v Kanalski dolini; skratka za zakonito ustanovitev šol s slovenskim učnim jezikom v vseh tistih krajih Italije, kjer živijo Slovenci strnjeno naseljeni. V ta namen so komunistični parlamentarci že pred več leti predložili v parlamentu zakonski predlog za uzakonitev slovenske šole. Pri sestavljanju tega predloga so sodelovali tudi predstavniki slovenskih šolnikov in slovenskih prosvetnih organizacij. Po večkratnem urgiranju je prišla zadeva pred posebno parlamentarno komisijo, ki je na osnovi raznih predlogov sestavila enotno besedilo zakona za slovensko šolo in ga po svoji odobritvi predala v odobritev sorodne senatne komisije. Tako je postal novi zakon končno veljaven.

Novi zakon, žal, ni tak kot so ga predlagali komunistični parlamentarci in za kakršnega so se borili v zgoraj omenjenih komisijah. Žal, novi zakon ne predvideva slovenskih šol tudi v Benečiji in v Kanalski dolini. Toda vseeno je pozitiven zakon, ki ga moramo sprejeti, saj kljub vsem njegovim pomanjkljivostim daje slovenski šoli v Italiji zakonito veljavnost.

Danes ne drži več nobena parola proti slovenski šoli. Danes je vsako podtikanje šovinistov in fašistov proti slovenski šoli povsem brezpomembno. Danes se ni treba več nobenemu slovenskemu roditelju bati, da bi zgubil službo zaradi vpisa svojega otroka v slovensko šolo. Bojazen, da bo učenec, ki bo obiskoval slovensko šolo prikrajšan, je sedaj popolnoma odpadla. Nisprotno: slovenski otrok, ki bo obiskoval slovensko šolo, se bo istočasno naučil slovenščine in italijanščine in bo za to, ko bo šolo dovršil, še lažje našel gotovo zaposlitev.

Komunistična partija Italije nima namena, da bi se vmešavala v Vaše družinske zadeve, vendar pa smatra za umestno, da Vas, dragi slovenski starši, povabi, da vpišete svoje otroke v slovensko šolo. S tem, da boste vpisali svoje otroke v slovensko šolo, se boste poslužili pravice, ki Vam je bila prav s prizadevanjem KPI in po dolgi ter skupni odločni borbi s posebnim zakonom priznana.

Zato, Slovenci, vpišite svoje otroke v slovensko šolo!

KPI - AVTONOMNA TRŽASKA FEDERACIJA

SLOVENCII!

«DELO» je Vaše glasilo! Od svoje obnove dalje se je vedno borilo za narodne pravice Slovencev in zanje se bori tudi danes. Vsa leta ponovnega izhajanja je med drugim terjalo tudi uzakonitev slovenske šole. Zato podpirajte, širite in čitajte «DELO»!

Ob 25-letnici začetka španske državljanske vojne

Obisk pri Petem regimentu

(Iz dnevnika sovjetskega pisatelja M. Kolceva)

Preteklega julija je minilo 25 let od začetka španske državljanske vojne, ki jo je povzročil fašistični napad na demokracijo in ustavno republiko in njeno zakonito vlado.

Fašiste je vodil general Franco, podprt od hitlerjevske Nemčije in od italijanskega fašizma, ob tistem privoljenju zamudnih veštil, ki so izjavljale, da se ne marajo vmešavati v notranje zadeve Španije.

Tri leta so se španski rodoljubi, z nesebično pomočjo pro-fašističnih borcev najrazličnejših narodnosti in raznih političnih prepričanj, katere je podpirala samo Sovjetska zveza, borili proti fašističnim napadalcem. Reke krvi so bile prelite, da bi v Španiji zavladala pravica. Toda, žal, zmagal je fašizem, ki še danes vlada v tej nesrečni, a junaki deželi.

Kljub temu, da so v Španiji prevladale fašistične sile, je v ostala borba, ki so jo vodili antifašisti kot herojska epopeja, ki bo ostala za vselej zapisana z zlatimi črkami v zgodovini človeštva.

Tudi naša delžela je dala svoj doprinos v borbi za osvoboditev Španije. Mnogo Slovencev in Italijanov iz naše države se je v Španiji junsko bojevalo. Med temi je bil tudi brat Vittorio Vidali, ki je bil dejanska duša slavnega Petega regimenta.

V današnji številki objavljamo odlomek iz vojnega dnevnika, ki ga je napisal Mihail Kolcov, znani sovjetski novinar in pisatelj. Kolcov je bil v času državljanske vojne v Španiji kot dopisnik moskovske «Pravde».

Dnevnik Kolceva je bil do sedaj objavljen samo v ruščini. Počastitev 25-letnice začetka španske državljanske vojne pa smo izsel tudi v italijanščini. Izšla ga bo založba Schwarz v Milanu.

V odlomku, ki ga danes objavljamo, opisuje Kolcov obisk pri slavnem Petem regimentu, ki ga je vodil Vittorio Vidali - Carlos.

Bivanje pri V. regimentu je zares prijetno. Tam se ne sliši nereda in zmede ter se opogumiš ob predstavljanju tistega, kar bo nekoč postala redna ljudska vojska. Ljudje pri V. regimentu so sicer podobni drugim ljudem, vendar ti ljudje delajo, mislijo in razpravljajo povsem drugače ter se zavedajo svoje odgovornosti.

V Glavnem stanu

Glavni stan, politični oddelek in še nekateri drugi uradniki V. regimenta so nastanjeni v neki majhni palači na ulici Lista. V tej palači je tudi majhna menza za komandante. V hiši vladarja čistoča in tišina. Dela se ponoči, kar je prava izjema v Madridu.

Vojaki V. regimenta, skladščiča in vežbališča so nastanjeni v nekem velikem stanovanju nedaleč stran od glavnega stana. Prostovoljci se vežbajo na velikem samostanskem dvorišču. Skupine borcev so zelo različne. Opazujemo razne faze vežbanja, opazujemo spretnostne značaja borcev. Tu vidimo vitke in upognjene mladeniče iz Vallecasa, mladeniče zelo nerodnih kretanj, a vidimo tudi stasite stane, lepo postrojene, ki so že izvežbani in strumno kot rakajo po vežbališču, držijo v rokah kije namesto pušk. Nadalje vidimo druge skupine, ki imajo ravno sedaj strelne vaje. Vsak bo-

rec sme izstreliti le tri naboje. V položaju, v kakršnem se sedaj nahajamo je že to pravi luksuz.

Vloga V. regimenta

V. regiment je bolj podoben vojnemu komisariatu ali vežbalnemu središču kot pa pravi vojaški enoti. Bataljoni in čete, ki so bili izurjeni pri tem regimentu, se v sklopu ljudske milice bijejo na raznih sektorjih na severu in jugu ter v

osrčju Španije. Toda istočasno je V. regiment tudi pravi regiment. Ima svoj glavni stan, ki poveljuje posameznim vojnim operacijam, katere mu poverja višja komanda. Pravo jedro tega regimenta se nahaja pod Madridom. To jedro sestavlja več tisoč borcev. Doslej pa je ta regiment izvežbal in organiziral nad trideset tisoč bojnikov. To je nekaj velikanskega za nek regiment tudi v vojnem času. Toda danes se v Španiji ne gleda toliko na formalnosti vojaških pravil. Ta regiment cementira enotnost borcev, daje oblast komandantom, večja dostojanstvo in vrednost ljudske milice. Toda komanda tega regimenta zahteva še nekaj drugega od borcev, zahteva branje časopisov in čiščenje pušk, izvrševanje povelj in kopanje strelskih jarkov itd.

V. regiment je nastal iz malih skupin, ki so jih ustanovili komunisti v Guadarrami. Prvorborci tega re-

Vittorio Vidali - Carlos v družbi nekaterih voditeljev mednarodnih brigad v Španiji

gimenta so bili najboljši in najpogumnejši proletarci Madrida, četudi so bili neizvežbani za vojne operacije. Bojnih spretnosti so se naučili spotoma, v bojih samih. Pogum, zavest in predanost so iz teh borcev napravile najmočnejše vojake antifašistične armade. Danes je v teh «jeklenih» enotah mnogo mladih borcev.

Med njimi so tudi kmetje, izobraženci in anarhisti. V tem je njihova moč, a tudi šibkost. Šibkost zato, ker te enote do neke mere izgubljajo svoj prvotni značaj in kompaktnost; sila pa zato, ker udarniki delijo svoje lastnosti velikemu številu borcev, ustvarjajo nove disciplinirane in pogumne kadre. Prostovoljec,

ki vstopi v V. regiment mora imeti predvsem tri rekvizite: politično zavest, nardarjenost in zdravje. Ti rekviziti so pogoj za uspešno vežbanje, ki traja največ sedemnajst dni. Toda praktično traja to vežbanje mnogo manj, povprečno le po en teden. Vse ostalo znanje si borci pridobijo v bojih.

Glavni stan ima stalne stike z bataljoni. Preko njih ima stike tudi z vsemi frontami. Ti stiki omogočajo tudi informacijskemu odseku, da lahko objavlja vojna poročila, ki so mnogo bolj popolna in točna od poročil generalnega glavnega stana vojnega ministrstva.

Centralni komitee KP Španije posveča V. regimentu hvalevredno pozornost. To je vzgled boljševiske koncepcije o organizaciji ljudskih oboroženih sil. Vsi člani CK so neposredno ali posredno povezani s tem regimentom in mu p[ri] svojih močeh pomagajo.

Komandant Carlos
V. regimentu poveljuje Carlos, ki ga tukaj imenujejo major Carlos. Ta mož je najpopularnejši komisar v regimentu. Carlos je Italijan po rodu. Španski jezik govori tako točno kot bi bil to njegov materni jezik. Zelo dobro obvlada tudi angleščino, francoščino in nemščino in precej dobro tudi ruščino. To je neutrujen revolucionar. Nепrestano stika okrog in povsod, kamor pride, so zadovoljni z njim. Carlos je zelo prožen in živahen človek. Govori z močnim glasom. Rad se tudi šalji, vmes pa preklinja. Dela tudi štiriindvajset ur nepretrgoma in če je treba še drugih štiriindvajset ur, prav tako nepretrgoma. Prirojena mu je neka posebna organizacijska sposobnost, ki navdušuje ljudi. In vsaka stvar mu uspe. Po njegovih prizadevanjih se je V. regiment povečal, po njegovih zaslugi so bile ustanovljene tudi delavnice za orožje in strelivo ter celo pekarnice, ateljeji za izdelovanje letakov in drugega propagandnega materiala itd. Vse delo opravlja z izredno toplino, s strastjo in vnostjo človeka, ki je prežet z velikim ustvarjalnim duhom.

PRISPEVKI ZA OBJEKTIVNO ZGODOVINO FAŠIZMA

Usmrtitev Bidovca, Marušiča, Miloša in Valenčiča

V teh dneh poteka 31 let odkar se je posebno fašistično sodišče preselilo iz Rima v Trst in obsodilo večjo skupino slovenskih antifašistov in rodoljubov. Stiri izmed njih: Bidovec, Miloša, Marušiča in Valenčiča je obsodilo na smrt in 6. septembra ob zori jih je izbran fašistični ploton ustrelil na bazoviškem strelišču. Zato posvečamo današnji sestavek — ki spada v niz sestavkov o objektivni zgodovini fašizma, ki so namenjeni zlasti mladini, ki ima to srečo, da ni okusila fašizma na lastni koži — bazoviškemu mučenikom.

Bidovec

Leta 1930 se je preselilo fašistično posebno sodišče v Trst zato, da je sodilo skupini mladeničev zaradi atentata na uredniške prostore tržaškega fašističnega lista «Il Popolo di Trieste», ki je stalno hujskal proti Slovincem v Italiji in proti Slovanom sploh. Obtoženih je bilo 87 oseb razen za že omenjeno dejanje še za 98 drugih prestopkov: zarote proti državi, uničevanja javnih poslopij, iredentizma in vojninstva. Izmed obtožencev pa jih je le 52 prišlo v roke fašistom. Ostali so se pravočasno rešili s pobegom iz Italije. Proti desetim so postopek ustanovili, kar pa ni izključevalo, da je marsikateri izmed njih

moral v konfinacijo. Eden je med preiskavo zaradi mučenja v zloglasnih rimskih zaporih «Regina Coeli» izvršil samomor.

Ostale so razdelili v dve skupini. Prvo, ki je štela 18 obtožencev, so sodili v Trstu konec avgusta. Med procesom je bila stalno v pripravljenosti cela fašistična legija in vse vojaštvo. Za to priliko so poslali v Trst tudi več vojnih ladij.

Proces je trajal deset dni in 6. septembra 1930 je bila razglašena obsodba, s katero so bili obsojeni na smrt Ferdi Bidovec, Fran Marušič, Zvonimir Miloš in Alojz Valenčič,

Marušič

drugih dvanajst obtožencev pa na skupno 147 in pol leta ječe. Smrtne obsodbe so se iz-

Miloš

vršile že naslednje jutro na bazoviškem strelišču.

Na silen odmev, ki ga je imel proces v tujini, je odgovorilo fašistično glasilo «Il Popolo d'Italia» z daljšim člankom, ki je prikazoval Slovence in Hrvate pod Italijo kot neko pleme brez kulture, brez jezika in brez narodnosti, češ, da je slučajna združba ljudi brez zgodovine in da kot tako ne more imeti narodnosti, kakor je tudi nimajo stenice, ki okužujejo stanovanje.

Druga skupina obtožencev je morala poldrugo leto čakati v preiskovalnem zaporu, preden je prišla pred posebno sodišče. To je obsodilo 16 obtožencev na skupno 100 let ječe.

Naše «Delo», ki je tedaj izhajalo v ilegali, je ob ustrelitvi Bidovca, Marušiča, Miloša in Valenčiča, v posebnem članku pod naslovom

«Zadnji fašistični zločin», tako-le pisalo:

«Izredno fašistično sodišče je prišlo v Trst, da sodi skupino mladih slovenskih delavcev in kmetov, ki so bili napovedali fašističnemu terorju ne izprosjen boj.

Boj, ki so ga začeli slovenski delavci in kmetje v Julijski krajini, je čisto naravna posledica razmer, v katere je fašizem pahnil slovensko ljudstvo. Fašistični zločini so morali roditi in so rodili odpor. Ta odpor se s tržaškim procesom ne bo nehal. Krivice so segle pregloboko v duše in v srce. Ljudstvo ima pravico, da živi po svoje. Te pravice mu ne bo nihče dal, marveč si jo bo moralo samo izbojevati v trdem revolucionarnem boju. Zato je potrebno, da si ljudstvo ustvari enotno fronto. To fronto je treba organizirati. Skrbno, vztrajno, brez kolebanja, brez obotavljanja, da se osvobodimo vseh tlačiteljev in izkoriščevalcev.»

Valenčič

(Nadaljevanje na 7. strani)

II. deželno zborovanje slovenskih izvoljenih predstavnikov

Slovenski etnični skupnosti v Italiji naj se priznajo pravice, ki ji pripadajo

V nedeljo 30. julija je bilo v Trstu drugo zborovanje slovenskih občinskih in pokrajinskih svetovalcev iz Tržaškega ozemlja ter goriške in videmske pokrajine. Prvo tovrstno zborovanje je bilo 18. junija letos. Tudi drugo zborovanje so sklicali župani Lovriha iz Doline, Bizjak iz Repentana, Pirc iz Saleža, Furlan iz Nabrežine, Jarc iz Doberdoba in Češut iz Sovodenj. Drugega zborovanja so se udeležili vsi slovenski svetovalci iz vseh treh pokrajin, razen tistih, ki pripadajo Slovenski demokratični zvezi in Slovenski katoliški skupnosti; to se pravi, da so se zborovanja udeležili komunisti, socialisti, neodvisni socialisti, neodvisni Slovenci in krščanski socialisti; skratka: velika večina izvoljenih predstavnikov Slovencev.

Poziv k enotnosti

Po poročilih: o obisku slovenskih županov pri ministrskem predsedniku Fanfaniju, o zakonu za slovensko šolo, o deželni avtonomiji, o nasilnem etničnem spreminjanju slovenske zemlje, o ljudskem in etničnem štetju, so zborovalci sprejeli štiri resolucije, ki jih v celoti objavljamo in poziv svetovalcem Slovenske demokratične zveze in Slovenske katoliške skupnosti na enotni nastop v borbi za obrambo slovenskih narodnostnih pravic.

O obisku pri Fanfaniju je poročal župan Lovriha. V svojem uvodu je župan Lovriha podčrtal, da je bila želja vseh izvoljenih predstavnikov in zlasti želja županov, da bi bil z njimi prisoten tudi sedmi slovenski župan, to je župan števerjanske občine, ki je bil izvoljen na takimenovani «Slovenski listi». Poročevalec je dejal, da je v začetku izgledalo, da se bo ostalim županom pridružil tudi števerjanski župan, da pa so kasneje poslegli vmes strankarski činitelji, ki so preprečili pridružitve, kar je obsodila velika večina Slovencev, ki žive v mejah Italije.

O obisku pri Fanfaniju

Glede obiska samega pri Fanfaniju pa je tov. Lovriha dejal: «Bili smo sprejeti kot nezaželeni gostje. Fanfani je na predloženo spomenico odgovoril zelo polemično. Med drugim je dejal, da bi bila italijanska vlada zelo zadovoljna, če bi uživali Italijani v Jugoslaviji enake ugodnosti kot jih uživajo Slovenci v Italiji; glede etničnega spreminjanja na Tržaškem pa je dejal, da republiška ustava predvideva svobodno naseljevanje kjer koli v Italiji; glede želje, da bi ga slovenski župani obiska-

li v Rimu pa je dejal, da je treba o teh vprašanih razpravljati predvsem v Trstu in ne v Rimu. Vsi odgovori Fanfanija so bili ne le polemičnega značaja temveč v odkritem protislovju. Med drugim je znana stvar, da slovenski župani večkrat ne morejo ničesar doseči pri Palamari, ker razna vprašanja spadajo v pristojnost ministrstev in da za njih reševanje ni pristojni vladni komisar v Trstu.»

Na koncu svojega poročila je župan Lovriha predlagal, naj se zopet sestanejo

škega ozemlja celo v protislovju z določili londonskega sporazuma.

Nadalje zakon ne upošteva dejstva, da je minilo že 16 let od konca vojne in da torej že toliko let poučuje slovensko učno osebje. Zaradi tega bo komaj 36 šolnikov prišlo neposredno v stalni stalež, dočim se bodo profesorji morali udeležiti natečajev kot da bi ravnokar dokončali svoj študij.

Vprašanje ljudskega štetja, odnosno štetja Slovencev je obravnavala sveto-

nikij vseh treh pokrajin lahko strinjajo. Samo ta dva predloga vsebujeta tudi določbe, ki jamčijo naš narodni obstoj in uresničitev naših pravic v smislu členov 3 in 6 republiške ustave. Posebni statut za deželo Furlanija-Juljska krajina bo moral vsekakor vsebovati določbe, s katerimi bo priznana popolna enakopravnost Slovencev in ki bodo omogočile, da bomo ohranili svoje narodnostne in kulturne značilnosti.»

O problemu nasilnega etničnega spreminjanja slo-

vensko šolstvo sprejet 16 let odkar se je zaključila svetovna vojna in skoro 7 let po podpisu londonske Spomenice o soglasju;

b) da gre za prvi zakon, ki naj štiti v smislu člena 6 republiške ustave obstoj in razvoj naše narodnostne manjšine;

c) da je sprejeti zakon za slovensko šolstvo pomanjkljiv;

1. ker ni njegova veljavnost raztegnjena tudi na videmsko pokrajino, kjer živi dobršen del naše narodnostne manjšine;
2. ker dopušča s svojimi nejasnimi formulacijami tolmačenja, ki so lahko v škodo slovenskemu šolstvu;
3. ker ne zagotavlja v zadostni meri samobitnosti slovenskega šolstva in ne upošteva njegovega posebnega značaja;
4. ker ne nudi vsem šolnikom, ki so tako dolgo čakali na ureditev svojega službenega razmerja, olajšav, da svoj položaj sedaj uredijo.

Upoštevaajoč vse zgornje ugotovitve,

poziva

zbor slovenskih županov, občinskih in pokrajinskih svetovalcev v Italiji, vlado in oba zakonodajna doma,

da pospešijo sprejetje vseh tistih zakonov, ki so potrebni, da se bo člen 6. republiške ustave mogel dejansko tudi izvajati;

da se v parlamentu odobri zakon o slovenskem šolstvu takoj objavi v Uradnem listu;

da se sprejmejo k izglasovanemu zakonu o slovenskih šolah še dodatne zakonske določbe, ki bodo odpravile pomanjkljivosti, navedene v zgornji točki.

Končno svetovalci zahtevajo, da se priznajo vse jugoslovanske visokošolske in srednješolske diplome in spričujevala.

O POPISU PO NARODNOSTI

Zbor slovenskih županov, pokrajinskih in občinskih svetovalcev Tržaškega ozemlja, goriške in videmske pokrajine, je na sestanku 30. julija 1961 razpravljalo o izvedbi popisa prebivalstva po narodnosti, kar so sprožili v tukajšnjem tisku pripadniki vladnih strank.

Zbor izvoljenih predstavnikov ugotavlja:

a) da so še žive posledice fašističnega raznarodovanja in da še obstajajo diskriminacije do slovenske manjšine;

b) da republiška ustava in mednarodne pogodbe priznavajo narodnim manjšinam pravice ter jamčijo ohranitev etničnega značaja, neglede na število njihovih pripadnikov;

c) da predlagani sistemi popisovanja po narodni pri-

padnosti ne bi dali stvarne slike o številu Slovencev, ki živijo v Italiji.

Zato zbor slovenskih županov, občinskih in pokrajinskih svetovalcev Tržaškega ozemlja, goriške in videmske pokrajine v sedanjih pogojih odklanja popis po narodnosti ali jezikovni pripadnosti;

upoštevaajoč zgoraj omenjene razloge, opozarja merodajne oblasti, da bi v trenutku, ko slovenska manjšina ne uživa vseh pravic predvidenih v 3. in 6. členu republiške ustave, Posebnem statutu in mednarodnih dogovorih, popis poudaril razlike med pripadniki večinskega naroda in pripadniki manjšine, kar bi imelo kvarne posledice za slovensko etnično skupnost na zakonodajnem, upravnem, gospodarskem in političnem področju.

Zbor slovenskih zastopnikov poudarja, da je mnogo važnejša od popisa čimprejšnja izvedba ustavnih določil in mednarodnih pogodb, kajti edino tako bodo zajamčeni pogoji za dejansko pravno in socialno enakopravnost med obema tu živečima narodoma.

O DEŽELNI AVTONOMIJI

Slovenski župani, občinski in pokrajinski svetovalci, izvoljeni v občinske in pokrajinske svete Tržaškega ozemlja, goriške in videmske pokrajine se pridružujejo raznim akcijam za čimprejšnjo ustanovitev avtonomne dežele s posebnim statutom Furlanija-Juljska krajina.

Menijo namreč, da bi ustanovitev avtonomne dežele učinkovito prispevala k rešitvi gospodarskih, socialnih in kulturnih vprašanj v deželi.

Zlasti pa pričakujejo, da bi ustanovitev dežele omogočila tudi ureditev vprašanja slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Zato zahtevajo, da se v ustavni zakon o ustanovitvi avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine vnesejo tudi določila, ki jih predvidevata člena 3 in 6 republiške ustave in ki bodo v skladu s besedilom in duhom Posebnega statuta londonskega sporazuma.

O RAZNARODOVALNEM NASELJEVANJU

Zbor slovenskih županov, občinskih in pokrajinskih svetovalcev je dne 30. julija 1961 razpravljalo o množičnem naseljevanju istrskih beguncev na slovenskem etničnem ozemlju.

Ugotovil je, da oblastva in ustanove kljub odločnemu nasprotovanju prizadevata slovenskega prebivalstva nadaljujejo s sistematičnim in načrtnim naseljevanjem italijanskega življa v slovenske kraje.

To naseljevanje se izvaja

(Nadaljevanje na 7. strani)

Slovenski pokrajinski in občinski svetovalci iz Tržaškega ozemlja, goriške in videmske pokrajine na svojem I. skupnem zborovanju v Trstu.

slovenski izvoljeni predstavniki in sestavijo delegacijo, ki naj gre v Rim in tam, s pomočjo parlamentarcev, ki so naklonjeni Slovencev skuša podreti ta zid. Predlog so navzoči zborovalci soglasno sprejeli.

Borba za slovenske šole v Benečiji

O zakonu za slovenske šole je poročal svetovalec Drago Legiša. Govornik je po ugotovitvi, da je zakon dokončno sprejet in da bo stopil v veljavo, ko ga bo podpisal predsednik republike in bo objavljen v uradnem listu, podčrtal, da vsebuje novi zakon vrsto pomanjkljivosti.

Velika pomanjkljivost novega zakona je v tem, da ne upošteva dejstva, da živijo Slovenci tudi v videmski pokrajini. To je groba diskriminacija, s katero se ne moremo sprijazniti. Zato moramo nadaljevati našo borbo za to, da se zakon za slovenske šole razširi tudi na področje Slovenske Benečije in Kanalske doline, skratka na vsa področja, kjer prebiva naša narodna manjšina. Novi zakon nikakor ni v skladu niti s predlogi, ki jih je postavljala slovenska skupnost in je, v kolikor se tiče Trža-

valka Marija Bernetičeva. Ker je vprašanje še posebno aktualno, objavljamo o njem poseben članek na 1. odnosno na 2. strani lista skupno z resolucijo naše Federacije, v kateri so zapopadene misli, ki jih je tov. Bernetičeva razvijala v svoj intervenciji na zborovanju slovenskih županov in svetovalcev. Tov. Bernetičeva je s krepkimi in neizpodbitnimi argumenti prikazala, da je etnično štetje v sedanjih pogojih nesprijemljivo.

Problem deželne avtonomije

O problemu deželne avtonomije je govoril pokrajinski svetovalec inž. Pečenko. Na tem mestu povzemamo naslednje:

«Mnenja sem, da bi morali v našem nadaljnem boju za dosego te važne zahteve posvetiti še prav posebno pozornost in sprejeti zadevno resolucijo. Do sedaj so bili predloženi že štirje zakonski predlogi za deželo Furlanija-Juljska krajina, to so predlogi KPI, PSI, videmskih parlamentarcev in predlog tržaške pokrajine. Ustanovljen je bil tudi poseben ožji odbor z nalogo, da sestavi enotno besedilo zakonskega predloga. Predloga KPI in PSI vsebujeta določbe, s katerimi se slovenski izvoljeni predstav-

venske zemlje, zlasti na področju devinsko-nabrežinske občine je govoril svetovalec dr. Škrk. Med drugim je podčrtal, da obstajata dva člena republiške ustave, ki ščitita etnični značaj manjšine. Velikopotezne načrte naseljevanja, zlasti v devinsko-nabrežinski občini je prikazal kot protistavne načrte, da končno omenjeno naseljevanje ni niti v interesu priseljencev samih, saj se morajo voziti na oddaljena delovišča v mesto, kar je združeno tudi z velikimi stroški ter da nasilno spreminjanje etničnega sestava škoduje odnosom med obema tu živečima narodoma.

V diskusijo, ki je sledila tem poročilom so posegli številni svetovalci, ki pa so se v glavnem držali gornje tematike, na koncu pa so bile soglasno sprejete sledeče

Resolucije

O SOLSKEM ZAKONU

Po uzakonitvi slovenskega šolstva, ki se je zaključila 7. julija t. l. z izglasovanjem vladnega zakonskega osnutka v senatni komisiji za šolstvo,

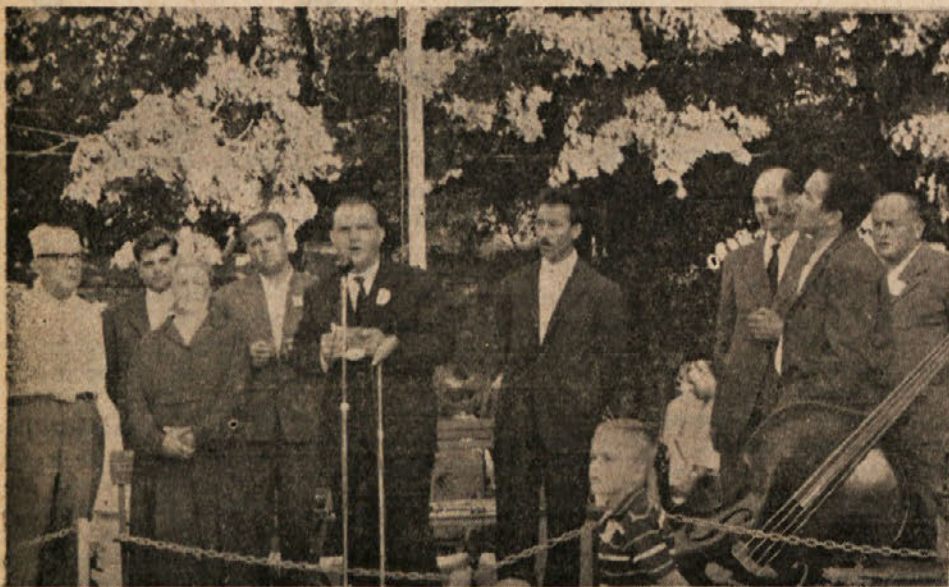
ugotavlja, zbor slovenskih županov, občinskih in pokrajinskih svetovalcev v Italiji:

a) da je bil zakon za slo-

DEŽELNE VESTI

Kmečki tabor na Opčinah Kaj je novega na Goriškem

Kljub bojkotu oblasti je ta pomembna kmečka prireditev sijajno uspela

Nagrajevanje zaslužnih kmetov na III. kmečkem taboru na Opčinah. Na sliki vidimo poleg nagrajencev predstavnika Kmetijske zadruge iz Trsta, predstavnike zadrug iz Kopra, Nove Gorice in Furlanije in predstavnika Zveze malih posestnikov.

Tudi letos je Kmetijska zadruga iz Trsta priredila kmečki tabor na Opčinah. To je bil že tretji tovrstni tabor. Uspeli letošnje prireditve je bil še večji kot prejšnji leti. Tabor je trajal kar tri dni in vse tri dni je bila udeležba občinstva zelo številna. Velika atrakcija letošnjega tabora so bili nedvomno tudi »Veseli planšarji« iz Ljubljane, ki so vse tri večere zaporedoma zabavali občinstvo.

Taborske prireditve so se začele v nedeljo dopoldne v dvorani Prosvetnega doma. Uradne otvoritve so se udeležili tudi nekateri pokrajinski in občinski svetovaleci iz Trsta, predstavniki naše Federacije, predstavniki Zveze malih posestnikov in Kmečke zveze ter zadrugni predstavniki iz Kopra, Nove Gorice in Furlanije. Predsednik zadruge Markovič in tajnik Kodrič sta imela ob ti-

sti priliki priložnostne nagovore, v katerih sta orisala pomen te kmečke prireditve. Krajše nagovore sta imela tudi predstavnika kmečkih organizacij Grbee in inž. Pečenko.

Popoldne istega dne je bil drugi takoimenovani uradni del prireditve. Tedaj so poleg predstavnikov Kmetijske zadruge spregovorili tudi predstavniki zadrug iz Kopra, Nove Gorice in Furlanije. Sledilo je nagrajevanje kmetov, ki imajo posebne zasluge za razvoj kmetijstva in tistih, ki so razstavili svoje pridelke ob tej priložnosti. Industrijskim podjetjem, ki so razstavljala na taboru razne kmetijske potrebščine in stroje pa so podelili posebne diplome. Zaslužni kmetje, ki so bili letos nagradieni so: Marija Furlan iz Gabrova, Zoro Grgič iz Bazovice, Josip Ota iz Boljunca in Mario Lenardon iz

Milj. Vsi štirje so prejeli zlate kolajne.

Za najboljše vino so prejeli sebnne pohvalne diplome sledeci: Karla Pelaschia iz Sv. Ivana, Josip Scheriani iz Milj, Valentin Svab s Kolonkova, Karel Valentinič, Just Barič, Anton Leban in Alojz Debelis iz Magdalene, ter Franc in Alojz Kodrič od Sv. Ane.

Kljub temu, da je za kmečki tabor vladalo veliko zanimanje ne le med kmeti ampak tudi med meščani, so pristojne oblasti to prireditev popolnoma prezrle. Tako ni bilo zraven nobenega predstavnika tržaške občinske uprave, ne pokrajinske uprave in niti pokrajinskega kmetijskega nadzorništva. Prav tako ni bilo zraven nobenega predstavnika ustanove za turizem, dasiravno je bil tabor ob enem tudi manifestacija, ki pospešuje turizem. Tudi od tržaškega radia, ki ima sicer vsako nedeljo svojo posebno kmetijsko oddajo, ni prišel zraven nihče. Prav tako je o tej prireditvi popolnoma molčal takoimenovani tržaški informativni tisk. Kljub temu pa so ljudje izvedeli za manifestacijo in se je udeležili v mnogo večjem številu kot prejšnji leti. In ravno to je nedvomno tudi prireditev, ki je v veliko vzpodbudo.

stajajo tudi nove prometne žile, ki odvezajo promet tržaškemu pristanišču. Italijanski tisk pogostoma omenja konkurenco jugoslovanskih pristanišč, zlasti Reke. Toda če bi se vodila v Trstu drugačna politika in če bi vlada resneje mislila na probleme Trsta, bi jugoslovanska pristanišča ne mogla konkurirati Trstu. To poudarjajo tudi jugoslovanski gospodarstveniki. So pa še drugi činitelji, ki škodujejo tržaškemu pomorskemu prometu in ki ga bodo ogražali tudi v bodoče. V Hamburgu — in severna pristanišča že dalj časa močno konkurirajo Trstu — izpopolnjujejo pristaniške naprave. Poleg tega Hamburg zagotavlja razne tarifne ugodnosti. Tudi nov prekop, ki ga bodo izkopal v Nemčiji in ki bo povezoval Donavo z Renom, bo nedvomno škodoval Trstu.

Godbena skupina in solisti iz Pončane so že znani našim bralcem, saj so nastopili tudi na lanskem festivalu »Dela« v Dolini. Tudi letos jih bomo imeli v naši sredi v Dolini. Gornja slika je bila posneta na festivalu »l'Unità« v Trstu.

KAMPANJA ZA TISK V GORIŠKI FEDERACIJI

Do pretekle sobote je goriška federacija izpolnila že 81% plana v nabiranju prispevkov v sklad komunističnega tiska. Nabrala je že 2.836.000 lir. Prva sekcija v federaciji, ki je izpolnila 100% svoj letošnji plan je bila sekcija v Doberdolu. 15 avgusta je tudi sekcija v Ronkah izpolnila svoj plan.

HUDA TOČA NA GORIŠKEM

Pretekli teden je bila na nekaterih predelih Goriške huda toča, ki je v nekaj minutah pokončala vse poljske pridelke, sadje in grozdje. Posebno huda je bila v okolici Krmina in Gradiške.

Pokrajinska Kmečka zveza je napravila potrebne korake pri oblasteh, zato, da bi prišle prizadetim kmetom na pomoč. Zveza je sklicala tudi sestanek kmetov. Sestanek se je vršil v nedeljo na sedežu goriške Delske zbornice CGIL. Tudi po drugih krajih so bili sestanki kmetov.

V ponedeljek je posebna delegacija predstavnikov Kmečke zveze, obiskala goriškega podprefekta, kateremu je predložila prošnje prizadetih kmetov.

Ob tej priliki je delegacija ki jo je spremljal poslanec to-

variš Franco, predložila podprefektu težave, ki so nastale na področju proizvodnje sladkorne pese. Kot je znano so sladkorni monopolisti odpustili veliko število delavcev v tovarnah sladkorja. Zaradi tega obstajajo sedaj težave z odkupovanjem in predelovanjem sladkorne pese.

Podprefekt je obljubil, da se bo zanimal za ugodno rešitev predloženih problemov.

NOV RELEJNI ODDAJNIK »GORICA MF«

Z nedeljo 13. t. m. je začel delovati nov relejni ultrakratkovalovni oddajnik »Gorica MF«, namenjen prenosu oddaj radijske postaje Trst »A«. Oddaja s frekvenco 98.3 Megahertz in omogoča dobro sprejemanje radijskih oddaj v slovenskem jeziku posebno v vsej goriški pokrajini.

TRŽAŠKE VESTI

OBVESTILO ZA KMETE

S sredstvi, ki jih je stavilo na razpolago Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo in v smislu zakona št. 1367 z dne 27. novembra 1956, ima Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo v načrtu že pred leti začeto akcijo za izboljšanje ječične in po brucelosi okužene goveje živine.

Zivinorejci, lastniki goveda ki so bila pri pregledu označena za ječična ali okužena po brucelosi in jih predhodno odstranijo, lahko prosijo za prispevek za nadomestitev bolne živine z zdravo, ki prihaja iz klasičnih vzrejišč sivo-rjav pasme in ki jo bo nabavilo posebna tehnična komisija.

V ta namen lahko predložijo zainteresirani rejci prošnjo za prispevek. Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo bo nudilo prispevek v najvišjem iznosu 30% in do največ 60.000 lir za vsako kupljeno govedo.

Naročila se sprejemajo do vključno 9. septembra p.m. Ob naročilu mora rejec plačati 230.000 lir na račun za vsako naročeno govedo. Ko bo enkrat prejel govedo bo Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo naredilo, na podlagi cen goveda, obračun in izdalo račun za plačanje prispevka.

ŠE ENA SOLSKA VEST

Solsko skrbništvo sporoča, da so od 19. t.m. dalje, od 10 do 12 ure dopoldne na vpogled na sedežu znanstvenega liceja s slovenskim učnim jezikom v ulici Lazz. Vecchio, 9, dokončne prednostne lestvice za poverjena mesta na srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom za šolsko leto 1961-62.

Ob obletnici videmskega sporazuma

Zlonamerno in lažnivo podtikanje demokristjanske tiskovne agencije »Italia«

Pred kratkim je minilo šest let odkar je bil podpisan Videmski sporazum o maloobmejnem prometu med Italijo in Jugoslavijo. Tudi ob tej obletnici sta dala šefa italijanske in jugoslovanske mešane komisije za izvajanje določil tega sporazuma nekaj priložnostnih izjav. Oba sta povdarila koristnost tega sporazuma. Napovedala sta tudi, da bo v kratkem objavljeno novo predelano in izpopolnjeno besedilo sporazuma. Predvideno je tudi, da bo v bližnji bodočnosti prišlo do novih ugodnosti za obmejno prebivalstvo obeh področij. Kot je znano so bili že pred časom postavljeni predlogi, naj se u-

godnosti videmskega sporazuma razširijo tudi na druga področja Slovenije in na vso Furlanijo. Tak predlog je postavil tudi deželni komite KPI za Furlanijo in Julijsko krajino. Tudi z jugoslovanske strani so bili postavljeni podobni predlogi. Toda v kolikor nam je znano so prav na italijanski strani pomisleki proti razširitvi območja maloobmejnega prometa. Šovinisti se očitno bojijo, da bi preveč Slovencev prihajalo v Trst, Gorico in Videm. Prazen strah, s katerim prav gotovo ne soglašajo, zlasti italijanski trgovci v omenjenih mestih!

Maloobmejni promet je zelo velikega pomena za obmejno prebivalstvo. Da je tako, nam zgovorno pričča tudi število mejnih prehodov. Že v letu, ko je bil podpisan Videmski sporazum so zabeležili 351.000 mejnih prehodov. To število se je kasneje zelo povečalo. Danes beležijo povprečno samo na tržaškem področju meje po 5 milijonov prehodov na leto. V vseh teh letih skupno je bilo zabeleženih nad 35 milijonov prehodov.

Demokristjanska tiskovna agencija »Italia« je tudi ob priliki šeste obletnice Videmskega sporazuma skušala dati duška svoji protikomunistični nastrojenosti s tem, da je v biltenu, ki ga objavlja tudi v slovenščini objavila nekaj zelo mastnih laži. Tako je med drugim skušala prikazovati, da je bila KPI nasprotna Videmskemu sporazumu in normalizaciji italijansko-jugoslovanskemu pro-

meta. Upala si je celo trditi, da če bi bilo tedaj prevladalo mnenje KPI, bi Videmski sporazum ne bil sklenjen. Da je to laž, ki je iz trte zvita, je več kot jasno. Da pa ima laž — tudi če prihaja iz vrst demokristjanov — zares kratkonože, nam zelo zgovorno potrjuje med drugim tudi to, kar so ob priliki Videmskega sporazuma pisala glasila KP. Glasilo KPI je po zdravljenju sporazuma, kritiziralo pa je njegove pomanjkljivosti. In nekatere izmed teh pomanjkljivosti so bile kasneje odpravljene. Naš list je tedaj poudaril, da je vse obmejno prebivalstvo v zadovoljstvom pozdravilo sklenitev sporazuma, poudaril pa je tudi, da žal, sporazum ni tak kot bi moral biti in kot si ga zamišlja prizadeto prebivalstvo, da je pomanjkljiv in nejasen, kar so kasneje ugotovili tudi njegovi sestavljalci in ga popravili. Tedaj je »Dela« zapisalo, da bo lažje prekoračiti francosko, švicarsko ali avstrijsko mejo, kot pa razmejiti črtopri Miljah. Po čem več lahko podčrtamo: Komunisti so bili že tedaj mejnija, da bi morala za prehod meje zadostovati že sama oseba na izkaznici, brez vsakih drugih formalnosti in da bi moralo biti območje maloobmejnega prometa mnogo širše kot v resnici je. Tako so bila takratna stališča komunistov do sporazuma o maloobmejnem prometu, ne pa taka karšna skuša z lažjo prikazovati demokristjanska tiskovna agencija »Italia«.

Tržaški promet stalno nazaduje Brezbrizje odgovornih oblasti

Tržaški pomorski promet še nadalje pada. Kljub temu, da se je stanje v juliju, ako ga primerjamo z junijem, nekoliko izboljšalo, je vendar nazadovanje zelo očitno. V času od januarja do julija 1960 je bilo izkrcanega blaga 2.332.085 ton, vkrcanega pa 703.848 ton, kar znaša skupno 3.035.988 ton. V času od januarja do julija letos pa je bilo izkrcanega blaga 2.161.743 ton, vkrcanega 690.410 ton.

Podoben pojav je tudi na tržaških železnicah. V prvih sedmih mesecih 1960 so železnice imele 1.533.659 ton blaga, v prvih sedmih mesecih 1961 pa 1.424.562 ton.

Tudi v bodoče se tržaškemu pristanišču ne obeta nobeno izboljšanje. Treba je namreč poudariti, da niti vlada sama ne kaže nobenega razumevanja za Trst. Poleg tega pa na

DOMAČI PROBLEMI IN VESTI

Fašistični atentat na Delavski krožek pri Sv. Jakobu

Zločinsko dejanje je obsodila vsa demokratična javnost

Ze nekaj mesecev sem je bilo v Trstu razmeroma mirno. Ta mir pa je v noči med 11. in 12. avgustom skalil bombni atentat, ki so ga fašisti izvršili pri Sv. Jakobu. Atentat je povzročil veliko materialno škodo na sedežu tamkajšnje sekcije naše Partije in precejšnjo škodo na okoliških poslovnih. K sreči ni bilo človeških žrtev.

Ze zvečer, malo pred bombnim atentatom, so se pojavili nekateri znani fašistični razgrajči pri Sv. Jakobu. Na tamkajšnjem trgu je bilo namreč politično zborovanje, ki ga je organizirala naša Partija ob priliki 41. obletnice šentjakobskih protifašističnih barikad. Fašisti so skušali motiti celo govornike. Ze tedaj niso organizirali javne varnosti naredili tega, kar je bila njihova dolžnost. Toda po mirnem razhodu zborovalcev se organom javne varnosti ni niti sanjalo, da bi ostali tam še nekaj časa in se prepričali, da se-li kaj ne kuha. Da ni bilo tam v bližini nobenega policista nam potrjuje tudi dejstvo, da niso prišli na kraj takoj po eksploziji bombe. Seveda je popolna odsotnost policije bila kot nalašč za to, da so atentatorji pobegnili brez sledu in da jih, do trenutka ko to pišemo, še niso izsledili. Pa pustimo to in se dotaknimo drugega problema, ki pa je s tem tesno združen.

Ze preteklega februarja, ko so nahujskani pobalini razgrajali po tržaških ulicah, napadali Slovence in slovenske ustanove, smo trdili, da ne gre za čisto navadne pobalinske pojave, kot so to nekateri skušali prikazovati. Mi smo bili — in smo tudi danes — trdno prepričani, da so stali — in da stoje — za vsako tako zadevo fašisti.

Tudi zadržanje nekaterih srednješolskih ravnateljev in profesorjev, ki so dopuščali, da so študentje opuščali pouk in kolovratili po mestnih ulicah, nam marsikaj daje misliti.

Prišlo je celo do prave o-

skrumbe proslave 100-letnice italijanske države in to ob prisotnosti najvišjih civilnih in vojaških oblasti. Še več: na omenjeno proslavo so bili ce-

lo uradno povabljeni črnosrajčniki. Proslave so se udeležili celo s praporom fašističnega združenja. Vse to organizatorjev proslave ni nič motilo.

Naši občinski in pokrajinski svetovalci so odločno protestirali proti temu, kot so protestirali zaradi izgrediv prot Slovincem. Zahtevali so stroge ukrepe proti tistim, ki hujskajo mladino k neredom. Zahtevali so tudi, naj se v šolah v pravi luči prikaže kaj je bil fašizem in kakšno škodo je povzročil Italiji, njeni kulturi in njenemu ugledu. Tudi naš poslanec je o zadevi spregovoril v parlamentu. Na notranjega ministra je naslovil posebno interpelacijo, v kateri je zahteval takojšnje ukrepe proti tistim, ki netijo mržnjo in povzročajo nered.

Atentatorjev še niso odkrili

Kakšni so bili odgovori na vse to, se še živo spominjamo. Nihče od tistih, ki so ščuvali k neredom, nihče od tistih, ki so povzročali nered, napadali mirne državljane, žalili Slovence in povzročali tudi materialno škodo, ni bil kaznovan.

In tako smo prišli že tako daleč, da si fašisti upajo izvesti bombni napad na sedež naše sekcije prav v tistem delavskem rajonu, ki je bil vedno znan kot neuklonljiva protifašistična trdnjava.

Fašistično zločinsko početje je ostro obsodila vsa demokratična javnost. Naša Federacija je že dan po atentatu priredila na šentjakobskem trgu veliko protestno zborovanje. Vse demokratične politične stranke in protifašistična združenja so objavile svoje izjave in proteste. Mnoge organizacije so pozvale oblasti, naj izsledijo krivce in jih kaznujejo. Zločin sta javno obsodila tudi tržaški župan in pokrajinski predsednik.

Številne naše sekcije so pridile protifašistična zborovanja. Naši govorniki so ne le ožigosali zločinsko početje fašistov in kritizirali organe javnega reda in varnosti, ker niso še izsledili zločincev, ampak so pozvali vse demokrate in antifašiste k najširši antifašistični enotnosti, ki naj s skupno borbo preprečijo vsako rogoviljenje fašistov.

Uspehi nabiralne akcije za komunistični tisk

SEKCIJA	PRISPEVEK (ki je bil že izročen)	CILJ
Sv. Jakob	436.790	400.000
«Vostok» (Sv. Ivan)	151.675	150.000
Barkovlje	100.010	100.000
«I. maj» (Podlonjer)	120.000	120.000
Boljunc	30.640	30.000
Trebče	50.000	50.000
Konkonel	15.000	15.000
«Curiel»	231.596	500.000
«Pratolongo»	85.170	120.000
«Pečar»	30.000	50.000
Stara Mitnica	90.000	300.000
«Tomažič»	91.760	150.000
«Maganja»	24.150	60.000
Magdalena	65.025	200.000
Skedenj	30.000	300.000
Sv. Ana	24.330	200.000
Pončana	130.000	250.000
Kolonkovec	87.530	160.000
Sv. Alojz	26.410	80.000
Greta	48.135	100.000
Rojan	33.755	100.000
Rocol	62.000	130.000
Sv. Just - Sv. Vid	60.580	150.000
Elizivske poljane	5.850	60.000
Milje	750.000	1.000.000
Prosek - Kontovel	30.000	80.000
Sv. Križ	39.800	100.000
Opčine	122.395	120.000
Nabrežina	11.750	30.000
Log	7.870	10.000
Tovarna Orion	14.000	20.000
Stavbarji	6.920	50.000
Ladjedelnica Sv. Marka	23.630	250.000
Arzenal	20.000	100.000
Tovarna strojev	15.170	150.000
ACEGAT	121.250	200.000
Dolina	18.000	30.000
Domjo	15.000	20.000
Ricmanje	21.000	25.000
Mačkolje	5.000	10.000
Federacija (neposredno)	600.000	—

Mnoge sekcije so dosegle prav lepe rezultate. Nekateri slovenske sekcije so se izkazale zlasti v zadnjem tednu. V počastitev festivala «Dela» so nabrale pomembne prispevke. Tu naj omenimo zlasti sekcije v Boljuncu, v Trebčah in na Opčinah, ki so pred kratkim izpolnile svoj plan. Tudi druge slovenske sekcije so v zadnjih dneh nabrale lepe prispevke, ker pa jih niso še izročile federalni administraciji, ne moremo o njih na tem mestu poročati. Izvedeli smo namreč, da nekatere slovenske sekcije namestavajo poročati o svojih rezultatih kar na festivalu v Dolini ter nas tako presenetiti.

Takoj po bombnem atentatu se je zbralo mnogo tovarišev in antifašistov pred sedežem Delavskega krožka, policija je prišla mnogo kasneje

„Apartheid“ na Opčinah

Ze dalj časa krožijo glasovi, da vojaki na Opčinah ne smejo zahajati v gostilne in bare, ki so last Slovencev. Baje obstaja celo nek seznam prepovedanih lokalov.

Tudi na kmečki tabor, ki je bil pred kratkim na Opčinah, niso smeli vojaki. Ni jim bilo dovoljeno niti, da bi si ogledali razstavo kmetijskih strojev, ki je bila na dvorišču Prosvetnega doma. Tiste, ki so vseeno zašli tja, so vojaške patrolje prepodile. To so opazili številni obiskovalci, Slovenci in Italijani ter ostro kritizirali. Vojaki so se morali seveda pokoravati, čeravno godrnjaje. To so opazili tudi nekateri italijanski zastavljalci kmetijskih strojev. Eden izmed njih je proti temu tudi protestiral, a zdi se, da je bil njegov protest zaman.

Kaj se da iz vsega tega sklepati?

Vojaška oblast noče, da bi se italijanski vojaki družili s Slovenci, pa čeravno so nastanjeni v vojašnicah, ki se nahajajo v slovenskih vasch.

Naši ljudje nimajo nič proti italijanskim vojakom, zato tudi grajajo zadržanje vojaških oblasti. Jasno je, da tudi italijanski vojakom ni po godu tak «apartheid», kot ne bi bil po godu našim fantom, ki služijo vojaški rok na jugu države. Končno, niti ne živimo v vojnem stanju, ki bi do neke mere opravičevalo podobne ukrepe.

Je morda temu kriva neposredno bližina državne meje? Če je tako, kako naj potem tolmačimo izjave raznih najvidnejših italijanskih državnikov, ki opevajo dobre odnose s sosedno državo?

Poslanec Vidali je o zadevi opozoril vojnega ministra.

DELO

GLASILO AVTONOMNE TRZASKE FEDERACIJE K.P.J.

Uredništvo in uprava sta v Trstu, ul. Capitolina 3, telef. 44-046 in 44-047. Odgovorni urednik je Rudolf Blažič (Blagi) - Tiska Tip. Riva v Trstu, ul. Torrebianca 12.

Nadaljevanji s 3. in 5. strani

Peti regiment

(Nadaljevanje s 3. strani)

hom. Vsak dan ustvari nekaj novega. Organiziral je celo intendantno službo, ki pomaga tudi drugim enotam. Ta služba skrbi tudi za dobavljanje novih oblačil in obutve, za popraviljanje starih oblačil in obutve in celo za pranje perila. Na take stvari mnogi drugi komandanti niti ne mislijo. V orožarni nam je razkazoval celo kartoteko pušk. V položaju, kakršen obstaja danes v Madridu, saj sovražnik stalno preži nanj, se zdi to skoro nemogoče.

Politični odsek zelo dobro deluje. Skrbi za borce in za njihove družine. Posebna komisija vzdržuje stike z

družinami borcev, jih obiskuje ter jim dostavlja pisma. Politični odsek izdaja tudi svoj časopis «Milicia Popular», ki se tiska v štiri-deset tisoč izvodih; dostavlja potrebno gradivo političnim poverjenikom in komisarjem posameznih edinic. To je zelo delikatno delo. Politični odsek kakor ves V. regiment sloh vodi Komunistična partija. Komisarji tega regimenta so predstavniki Ljudske fronte in včasih pripadajo tudi drugim političnim strankam.

V. regiment ustvarja nove kadre tudi v poveljstvih. Te kadre izbira iz vrst Komunistične mladine, iz katere so izšli Juan Modesto, ki je po rodu iz Andaluzije, Enrique Lister, ki je Galeb po

rodu, Santiago Alvarez in Bartolomeo Cordon, ki sta po rodu iz Toleda. Skupno delujejo tudi redni oficirji bivše kraljevske vojske kot n. pr. Burillo, Marquez in drugi, ki so sedaj na čelu enot V. regimenta. Med njimi je nastala dobra, borbena kooperacija, ki je prototip nastajajoče redne Ljudske armade Spanije.

Zborovanje slovenskih županov in svetovalcev

(Nadaljevanje s 5. strani)

z državnimi sredstvi, ne da bi obstajali za to potrebni

gospodarski pogoji, in celo proti volji ogromne večine samih istrskih beguncev.

Zbor ponovno obsoja ravnanje oblasti in ustanov, ki očitno težijo za tem, da se z množičnim naseljevanjem umetno spremeni sestava slovenskega etničnega ozemlja, kar je najučinkovitejše sredstvo za raznarodovanje avtohtonega prebivalstva.

Ker se vse to dogaja v kričečem nasprotju z natančnimi določili Posebnega statuta Londonskega sporazuma in z besedilom in duhom 3. in 6. člena ustave, pozivajo oblastva in ustanove, da takoj prenehajo z naseljevanjem istrskih beguncev v slovenske kraje.

Samo še nekaj dni bo trajala razprodaja poletnih artiklov po izredno nizkih cenah! Zato izkoristite ugodnost, ki se vam nudi!

VITTADELLO

najzanesljivejše jamstvo absolutne konkurence.

Obiščite nas in ne bo vam žal

Kdor enkrat kupi pri VITTADELLO se bo vedno poslužil pri VITTADELLO

Konfekcije VITTADELLO
Trst - Ulica Dante št. 12 - tel. 37-861

Zgodovinski polet Titova v vesolje

Ni več daleč dan, ko bodo drugi kozmonavti v ZSSR ali drugje sledili Gagarinu in Titovu in ko bodo vesoljske ladje lahko letele proti Luni in drugim planetom

6. avgust 1961 bo za vselej zapisan kot izredno pomemben zgodovinski dan. Tega dne je poletel v vesolje drugi sovjetski astronaut major Herman Stjepanovič Titov. V vesolje ga je ponesla vesoljska ladja «Vostok II». Ta polet je velikega pomena tudi za bodoča raziskavanja vesolja. To je velika zmaga miru v svetu. To je zmaga ZSSR, ki daje razmišljati tistim, ki bi radi sprožili novo svetovno vojno.

«VOSTOK II»

Kabino «Vostok II. — kar po naše pomeni «Vzhod» — je pognala v vesolje raketa. Ta je bila enaka oni, ki so jo uporabili za Gagarinov polet. Ta raketa je imela šest motorjev, ki razvijajo skupno 20 milijonov konjskih sil. To je bila prava električna centrala v vesolju! «Vostok II» je dosegel hitrost okrog 7,75 km na sekundo ali 28.000 km na uro. Raketa je bila visoka okrog 70 m. Vesoljska kabina je imela obliko velikanske granate. Na njenem spodnjem delu je bilo pritrjeno jekleno kolo, na katerem so bili nameščeni štirje raketni motorji za zaviranje. S temi motorji je bilo mogoče manevrirati.

VES SVET JE ČESTITAL TITOVU

Sedemnajstkratni polet sovjetskega majorja Hermana Stjepanoviča Titova okrog Zemlje so proslavljali sovjetski državljani na zelo svečan način. Vsa Moskva je bila v znamenju zgodovinskega dogodka. Pa ne le Moskva temveč vsa mesta in vse vasi prostrane Sovjetske zveze so proslavljale veliki, zgodovinski polet astronava Titova. Tudi drugod po svetu so množice proslavljale to veliko zmago sovjetskega astronava. Z vseh koncev sveta so prihajale čestitke z izrazi priznanja mlademu pilotu Titovu in sovjetskemu znanstveniku.

TITOV PRIPOVEDUJE

Kmalu po povratku na Zemljo je imel kozmonavt Titov tiskovno konferenco. Novinarjem je izjavil, da je lahko upravljal z vesoljsko ladjo in jo je lahko usmerjal kamor jo je hotel. Med drugim je dejal: «Ko sem imel krmilo v svojih rokah, sem se počutil kot pravi pilot». Izjavil je tudi, da je pripravljen na nadaljnje delo. Priponil je, da je v 24 urah doživel sedemnajst dni in noči.

Na omenjeni tiskovni konferenci je Titov nadalje poudaril, da je kozmonavtu potrebno predvsem znanje iz astronomije, biofizike in mehanike - vesoljske in navadne. Vsak letni čas, start, breztežno stanje in spuščanje ima svoje težave in zahteva od kozmonavta določeno pripravljenost. Nato pa je nadaljeval: «dolgo sem bil v breztežnem stanju, vendar pa sem uspešno izvršil vse naloge, zato sklepam, da breztežno stanje kozmonavta na ovira pri delu. To stanje ni povzročilo nobenih posledic vesoljski ladji».

TELEFONSKI POGOVOR

Eno uro potem ko je Titov pristal v bližini Saratova — tam je pristal tudi Gagarin — je bila vzpostavljena telefonska zveza s pisarno tovariša Hruščeva. Telefonskemu razgovoru je prisostvoval tudi argentinski veleposlanik v Moskvi Jurtado. Ta razgovor se je glasil tako-le:

Hruščev: «Zdravo, tovariš Herman Stjepanovič! Pri srčno vam čestitam!»

Titov: «Tovariš prvi sekretar CK KP SZ! Javljam vam: povelje Partije in Vlade je izpolnjeno. Vse naprave vesoljske ladje so odlično delovale. Pristal sem v naprej določenem ozemlju. Tovariši so me dobro sprejeli. Počutim se odlično!»

Hruščev: «Čudovito! Vaš glas zveni, kot da prihajate s svatovščine».

Titov: «To ste dobro povedali, Nikita Sergejevič! Bilo je res slavje, toda ne svatovščina». (Oba sta se smejala).

Hruščev: «Res je, bilo je slavje, nikakor pa ni bilo to svatovščina. Svatovščina je najsrečnejši dan za mladi par. To kar ste pa vi storili, je najsrečnejši dan za vse človeštvo».

Titov: «Hvala, tovariš Nikita Sergejevič!»

Hruščev: «Napravili ste vesoljsko potovanje, ki mu ni primere. To je junaško dejanje! Izpolnili ste sanje človeštva. Ponosni smo na to, da je to dejanje storil prvi sovjetski človek in komunist. Zdaj niste več kandidat Partije. Vaša kandidatna doba je potekla!»

Titov: «Najlepša hvala, tovariš Nikita Sergejevič! Prižadeval si bom upravičiti zaupanje Partije».

Hruščev: «Zelo dobro. Čestitam vam in vašim staršem, očetu in materi, ki sta vzgojila tako junaškega sovjetskega človeka!»

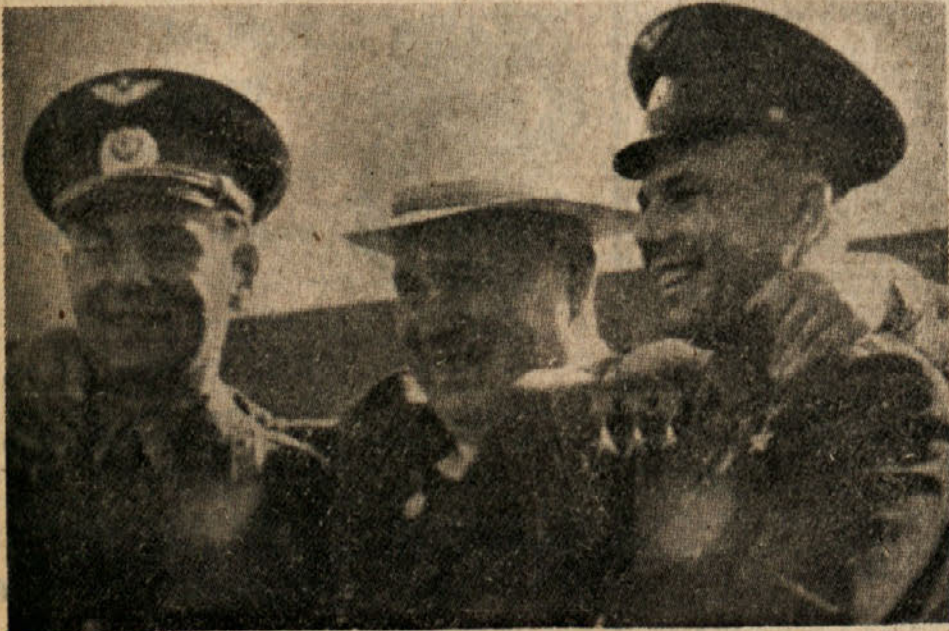
VELIKO SLAVJE V MOSKVI

Na veliki manifestaciji, ki je bila v Moskvi nekaj dni kasneje, je govoril tudi Titov. V svojem govoru je med drugim poudaril:

«Če bi sovražniki miru sprožili nekega dne novo vojno, imamo vse, kar je potrebno za poraz napadalca. Z vesoljsko ladjo lahko pristanemo na katerem koli kraju zemeljske oble, ki smo ga že vnaprej določili».

Ob isti priliki je tov. Hruščev v svojem daljšem govoru med drugim poudaril, da ni več daleč dan, ko bodo vesoljske ladje lahko letele proti Luni in drugim planetom. Prej ali slej bodo drugi kozmonavti, v ZSSR ali drugje, sledili Gagarinu in Titovu in ves svet se bo podal na pot,

Hruščev v družbi Gagarina in Titova na veliki paradi v Moskvi.

ki smo jo mi odprli. Nato je Hruščev dejal: ZSSR je ponosna na svoje socialistične uspehe in da je sovjetski človek ponosen na svojo deželo, na take ljudi kakršna sta Gagarin in Titov. Komunizem odpira bleščečo pot vsem svetu. Prej ali slej bo ves svet stopil na pot komunizma. Svoj govor je Hruščev zaključil tako-le:

«Sovjetsko ljudstvo je gospodar svoje usode in b ostvarilo svoje srečo. Zato naj živi močna socialistična domovina in njeno ljudstvo, ki dela za komunizem, da trajen mir vladal po vsem svetu!»

Življenjepis kozmonavta št. 2

Herman Stjepanovič Titov se je rodil 16. novembra 1935 v vasi Verhnjaje Ziljino v Južni Sibiriji. Njegov oče Stjepan Pavlovič, ki je sedaj star 51 let, je profesor ruščine in nemščine na srednji šoli; njegova mati Aleksandra Mihajlova pa je stara 47 let. Herman Stjepanovič je poročen z lepo črno-lasko Tamaro Vasiljevno, ki je stara 24 let.

Osnovno šolo je Herman Stjepanovič obiskoval v kolhoz «Majsko jutro» v Košikinu, kamor se je mati preselila, za časa vojne. Sedemletko je dokončal leta 1951, nakar je stopil v srednjo šolo v mestu Nalobikin.

Leta 1949 je bil Herman Stjepanovič sprejet v Komunistično šolo, leta 1953 pa je bil sprejet v vojaško letalsko šolo. Dve leti je obiskoval letalski inštitut v Stalingradu. Leta 1957 je napravil izpite iz tehnike in pilotiranja; vse odličnim uspehom.

Po dovršenih študijah so ga poslali v službo v Leninograd. Tu pa se je še nadalje učil in leta 1959 je z uspehom napravil zdravstveno-biološke izpite. Nato je bil sprejet v inštitut za pripravo kozmičnih poletov. Od takrat se je pripravljaj za polete v vesolje s skupino drugih pilotov. Značilno je, da je v šoli sedel v isti klopi z Gagarinom. In Gagarin piše v knjigi: «Pot v vesolje» (ta knjiga je pred kratkim izšla tudi v Italiji) o svojem kolegu in prijatelju naslednje:

«Kozmonavt št. 2 je sedel poleg mene. Z mojega sedeža sem videl njegov profil, resen obraz, široko čelo, na katerem so padali kostanjevi kodrasti lasje. Izvežban je bil kot jarek. Morda ga niso izbrali za prvi polet, ker so mu hoteli zaupati drugi kosmični polet, prav gotovo bolj zapleten kot prvi».

Herman Stjepanovič je kot Gagarin zaljubljen v knjige. Že kot otrok se je zanimal za Homerjevo «Odisejo». Še posebej všeč so mu knjige znanstvene vsebine.

Njegov oče je ob priliki zgodovinskega poleta izjavil dopisniku «Tass» med drugim naslednje:

«Herman je bil marljiv in ubogljiv otrok. Zelo pridno se je učil. Rad je izdelovati zlasti jadrnalne in letalske modele. Mnogo je bral in zelo so mu ugajale pustolovske zgodbe. Smučati je začel, ko je imel komaj tri leta. Hotel se je vpisati na univerzo, kasneje pa je sklenil, da bo postal pilot in ta želja se mu je tudi izpolnila».

Sovjetski veterani pripovedujejo...

LEONID PIATIH, bivši jetnik v koncentracijskem taborišču Sachsenhausen piše:

DRAGA NAM JE SREČA NA ZEMLJI!

«Moj poklic spada med najbolj miroljubne poklice. Sem namreč glasbenik. Poletje 1941 me je presenetilo v Kijevu, kjer sem opravil izpit za sprejem na višjo glasbeno akademijo. Sanjal sem o zanimivem študiju, toda ko so nemški fašisti napadli Sovjetsko zvezo sem, kot milijoni drugih državljanov, vstopil v vrste ljudske milice. Delovali smo v sovražnem zaledju, a bili smo tesno povezani z enotami redne vojske.

Nekega dne sem bil med prehodom sovražne črte zajet od hitlerjancev.

Vso nadaljnjo vojno dobo sem preživel kot jetnik v koncentracijskem taborišču Sachsenhausen. Skupno z drugimi jetniki sem dvakrat poskušal zbežati, toda brez uspeha. Daleč od svoje domovine, brez pravega imena, v neprestani nevarnosti, da umremo zaradi lakote, mraza, bolezni ali zadeti od esesovske krogle, tvegajoč, da izginemo brez sledu v krematoriju, nismo nikoli izgubili upanja v

zmago. Nemogoče je opisati slabo ravnanje, ki smo ga doživljali za ograjami bodoče žice. Fašistični krvniki so nam pretepali in mučili, toda niso dosegli tega, da bi zlomili našo voljo. Pričakovali smo svobodo, verovali smo vanjo in se zanj tudi borili. V tistih letih nisem poznal samo mučenja, temveč tudi silovitištva in velik čut mednarodne solidarnosti. In v tem smo jetniki različnih narodnosti dobivali moč za maščevanje nad sovražnikom.

Ko je Rdeča armada aprila 1945 zločila hrbet fašistični zveri smo bili osvobodjeni. Mnogi, premnogi tovariši niso čakali, dočakali tistega srečnega dne. Tudi tisti, ki smo ga dočakali danes trikrat bolj cenimo svoje življenje.

Kdor je preživel grozote vojne ve, da je sreča predvsem v miru in da je treba mir ohraniti. Zato je treba prijeteljstva med narodi ohraniti in učvrstiti. Stalno moramo bdeti nad netilci vojne. Če bodo ljudstva vsega sveta to upoštevala, bo nad nami vedno sijalo sinj nebo miru».

(SOVINFORMBUREAU - Rim).